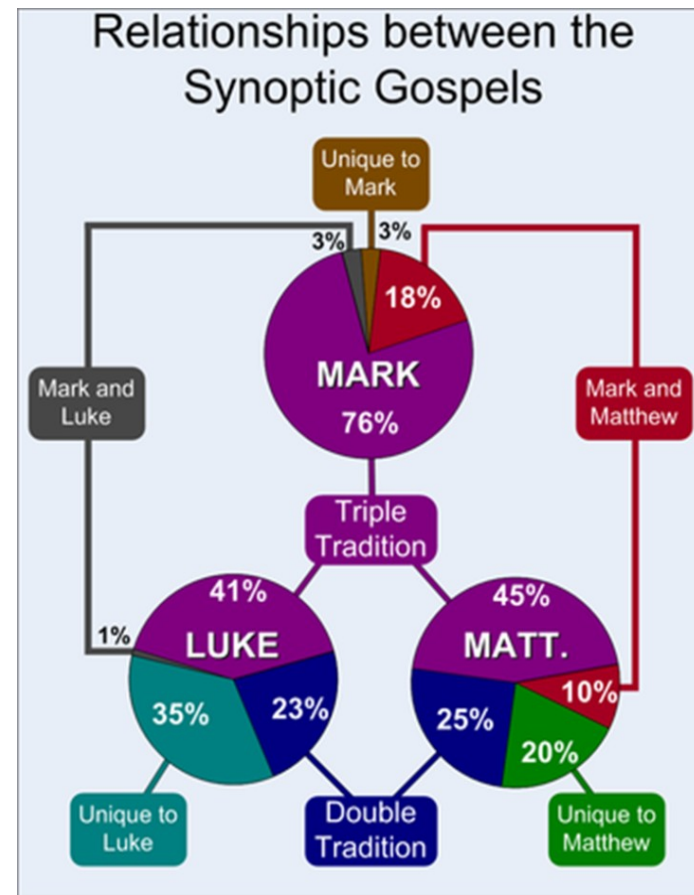

Židé v Novém Zákoně

Antisemitismus a Nový zákon

Nový zákon

- Nejranější podoba je v Codexu Sinaiticus, byl napsaný řecky v Egyptě, pochází z konce 4. století. Nejranější známý úplný seznam 27 knih Nového zákona je v dopise Athanasia, biskupa Alexandrie ze 4. století. Nový zákon byl formálně kanonizován během koncilů v Hippo (393) a Kartágu (397).
- Nový zákon obsahuje:
  - **Matouš** 80 – 90 n. l.
  - **Marek** před r. 70 n. l. →
  - **Lukáš** kol. r. 85 n. l.
  - **Jan** 80 – 110 n. l.
  - Skutky apoštolů 70 – 90 n. l.
  - Soubor 21 dopisů:
    - 13 Pavlových dopisů 50 – 100, list Galatským je nejstarším textem NZ (50-57 n. l.)
    - 8 dalších připisovaných apoštolům 1. - 2. st.
- Zjevení svatého Jana 94–95 n. l.
- Kritériem vícenásobného dosvědčení nebo nezávislého dosvědčení je nástroj používaný biblickými vědci k určení, zda určitá jednání nebo výroky Ježíše v Novém zákoně pocházejí od historického Ježíše. Jednoduše řečeno, čím více nezávislých svědků popisuje nějakou událost, tím pravděpodobněji se stala.

Historický Ježíš

- Historický Ježíš je rekonstrukce života a učení Ježíše pomocí kritických historických metod, na rozdíl od christologických definic křesťanství. Evangelia zůstávají jediným pramenem o jeho životě. Evangelia mají za úkol dokázat, že Ježíšovi patří christ. tituly. Při rekonstrukci života a učení musíme odmítnout ty verše, které tituly dokazují, včetně zázraků.
- Christologické tituly: Kristus (Mesiáš), Spasitel, Pán, Syn člověka, Logos (slovo), Syn Boží, Syn Davida, Beránek Boží, Nový Adam, Světlo světa, Židovský král, Rabbi - nejméně protižidovský je titul rabbi či mesiáš, potomek Davidův. Tyto dva tituly leží plně v židovské tradici. Křesťané věří, že lidé jsou hříšní, trest za hřích je smrt. Potřebují Spasitele. Bůh poslal svého Syna, který se vtělil, on sám je bez hříchu, a přesto zemřel jako smírná oběť. Proto je Nový Adam - člověk bez hříchu a Beránek - smírná oběť, sám se obětoval, aby usmířil Boží hněv. Logos, Syn Boží, pochází z platonismu, kde je prostředníkem mezi Bohem a hmotou. V křesťanství je Otci roven.
- Všechna čtyři evangelia se shodla jen na Ježíšově křtu a ukřižování. Z těchto dvou věcí je třeba vyjít při rekonstrukci Ježíšova učení a smrti. Jan Křtitel i Ježíš byli učitelé (rabíni), kteří učili lidi, jak se mají chovat, aby vešli do Království Božího. Člověk měl nejprve učinit pokání a pak byl na znamení odpuštění hříchů pokřtěn. K odpuštění hříchu nebylo třeba oběti v chrámu. Učil v podobenstvích, která jsou zachována v evangeliích. Učil tak svou formu judaismu, která zdůrazňovala přímou komunikaci s Bohem a relativizovala tím význam chrámu, obětí a jeho kněží jako prostředníků. Odmítal i tradice farizeů, se kterými diskutoval. Navíc napadl chrám. Byl proto pro žid. i řím. authority rebelem. Sanhedrin ho odsoudil za to, že je odpadlík a čaroděj a vydal ho Pilátovi. Pilát ho dal ukřižovat jako rebela. Kříž byl totiž trest pro nepřátele státu, rebely, kterým Ježíš z pohledu Sanhedrinu i Piláta byl.
- Židé v Ježíšově době očekávali na základě Danielovy knihy a apokalyptické literatury příchod mocné nebeské bytosti, Syna člověka, a také mesiáše, který měl přinést věk mesiáše.
- Samozvaní mesiášové a čarodějové prvního století: Juda Galilejský, Jan Křtitel, Šimon Mág, Theudas, Šimon ben Giora, Menahem ben Juda, Eleazar ben Ya'ir, Šimon bar Kochba. Proč ježíšovské hnutí přetrvalo na rozdíl od hnutí ostatních? Zřejmě za to mohla víra v Ježíšovy zázraky, včetně zmrtvýchvstání.
- Podle NZ Ježíš vyplnil proroctví SZ, Židé tvrdí, že Ježíš proroctví o mesiáši nenaplnil, nepostavil Třetí chrám (Ez 37:26–28), neshromáždil Židy zpět do Izraele (Iz 43:5–6), nepřinesl světový mír (Iz 2:4) a nesjednotil lidstvo pod Bohem Izraele (Zach. 14:9), proto není Mesiášem! Židé věří, že Mesiáš teprve přijde, křesťané věří ve druhý příchod Ježíše.
- Talmud: Ježíš jako čaroděj s učedníky, Ježíšova poprava ukamenováním (Sanh 43a – b)

Vznik křesťanství

- V Ježíšově době existovaly v judaismu čtyři skupiny: saduceové, farizejové, zélóti a esejci. Zélóti byli ozbrojení povstalci, esejci žili odděleně od společnosti. Saduceové byli kněží, kteří měli na starosti oběti. Když člověk porušil jedno ze 613 přikázání, spáchal hřích a aby mu Bůh odpustil, musel se podle Tóry kát a přinést i zvířecí oběť. Jen farizeové přežili pád chrámu a reformovali judaismus. Vzešli z nich rabíni, kteří nahradili chrámovou oběť modlitbou a studiem Tóry.
- Křesťanství vzniklo jako jedna z těchto skupin. Raní křesťané, kteří byli Židé, se od ostatních Židů lišili pouze tím, že tvrdili, že Mesiáš už přišel. Nakonec ale u křesťanů převládli pokřtění pohané, kteří odmítali dodržovat židovský způsob života. K oddělení křesťanství od judaismu přispěly židovské války a fiscus judaicus. V křesťanství nebyl jen jeden ortodoxní proud, ze kterého se odštěpovali heretici. Bylo mnoho církví, které byly na sobě nezávislé, každá používala vlastní evangelium a měla vlastní věrouku, která se od ostatních lišila. Až ve čtvrtém století byla vybrána jedna církev jako ortodoxní, která získala politickou podporu a věroučné spory se začaly řešit na koncilech. Ostatní církve byly prohlášeny za heretické. Jednou ze braní „ortodoxní církve“ byl výběr textů, které byly prohlášeny za pravé, protože podporovaly její věrouku. Z těchto textů vznikl Nový zákon.

Saduceové a farizejové

- „Izraelské náboženství“ mělo své centrum od výstavby prvního chrámu v Jeruzalémě. Kněží vedli obětní službu. Kněžství bylo úzce spjato s monarchií, kdy **velekněz pomazával krále**. Kněžství zároveň získalo svou legitimitu a podporu od krále, který Izraelce vedl jménem Boha. Proroci stáli mimo tuto zavedenou strukturu a jednali jako morální kritici.
- Obnovení židovské monarchie Peršané nepředpokládali, takže **kněží byli jedinými vůdci**. Objevila se strana Saduceů, jejíž postavení však nezůstalo nesporné. Další skupiny následovaly, včetně předchůdců farizeů, kteří se stali písaři a mudrci. Tito se stali všeobecně uznávanými odborníky ve výkladu Tóry. Tito mudrci - později přezdívaní rabíni - vyvinuli ústní tradici, která byla zaznamenána v Talmudu skládajícím se z Mišny a Gemary ve 3. st. n. l. jako komentář k Tóře písemné.
- Nevěřili ve vzkříšení těla a zmrtvýchvstání.
- z řec. Φαρισαιοσ farisajos, hebrejsky - peruším, oddělili se z anti-helénistického židovského hnutí **chasideim** (“zbožní”), které vzniklo během vlády Antiocha IV. (175 - 164 př.n.l.), byli i proti Hasmonejcům, kteří upřednostňovali saduceje
- Farizejové se **domnívali se, že Tóra byla předána Mojžíšovi dvěma způsoby: nejen v písemné formě, ale také v ústní (tradice-Mišna)**. Farizejové zdůraznili absolutní poslušnost Tóře, **ale kritizovali příliš doslovnou interpretaci textů Tóry** saduceji a eseji. Pečlivě dodržovali rituální pravidla a čistotu. Často to byli vykladači zákona a učitelé. Zasedali v Sanhedrinu, kde oponovali saduceům.
- Cílem farizeů bylo překonat chrám tím, že každodenní život posvětili dodržováním halachy. studiu a diskusi, stejně jako její aplikaci v životě.
- Dalším klíčovým bodem rabínské doktríny se stala **sociální spravedlnost, jednota všech lidí a očekávání spásy izraelského lidu a všech lidských bytostí. Očekávali založení království Božího na zemi a příchod Mesiáše.**

Sanhedrin

- Nejvyšší soudní autorita, skládal se s farizeů a saduceů, což můžeme chápat jako 2 politické strany.
- Byl mu podřízen velekněz i král, v čele byl Nasi (kníže) a jeho zástupce Av beit din.
- „Velký sanhedrin se skládal ze 71 soudců a menší sanhedrin se skládal z dvaceti tří. Odkud odvozujeme, že velký sanhedrin musí mít sedmdesát jedna? [Num. 11, 16]: „Hospodin Mojžíšovi odpověděl: „Shromažď mi sedmdesát mužů z izraelských starších, o nichž víš, že jsou staršími a správci v lidu. Vezmi je ke stanu setkávání, ať se tam postaví s tebou.“ A přidejte Mojžíše, který byl jejich hlavou, tedy sedmdesát jedna.“ Mišna, Sanhedrin, 2a

Podobnosti v Synoptických evangeliích a spory s farizeji a saduceji

- Jan Křtitel - Mt 3:1-12 / Mk 1:1-12 / L 3:1-6 / J 1:19-34
- Podobenství o zlých vinařích - Mt 21, 33-39 / Mk 12, 1-12 / L 20, 9-18
- Co Bůh spojil Mt 19, 3 - 6 / Mk 10, 1-9
- Co člověka špiní Mt 15: 1-16 / Mk 7,1-23 /
- O vzkříšení Lk 20:27-40 / 22:23-33
- Podobenství o ztracené ovci - Mt 18, 12-14 / L 15, 3-7
- Podobenství o kvasu - Mt 13, 33 / L 13, 20-21

Antisemitské výroky v NZ

- Mt 27:25 A všechen lid mu odpověděl: „Krev jeho na nás a na naše děti!“
- Zjevení Janovo 2:9 „Vím o tvém soužení a tvé chudobě, ale jsi bohat; vím, jak tě urážejí ti, kdo si říkají židé, ale nejsou, nýbrž je to spolek satanův!“
- Zjevení Janovo 3:9 Hle, dávám do tvých rukou ty, kdo jsou ze synagógy satanovy; říkají si židé, a nejsou, ale lžou. Hle, způsobím, že přijdou a padnou ti k nohám; a poznají, že já jsem si tě zamiloval.

Jan

- Jan 4, 9 Samařská žena mu odpoví: „Jak ty jako Žid můžeš chtít ode mne, Samařanky, abych ti dala napít?“ Židé se totiž se Samařany nestýkají.
- Jan 8, 48 Židé mu odpověděli: „Neřekli jsme správně, že jsi Samařan a jsi posedlý zlým duchem?“
- Jan 5, 18 To bylo příčinou, že Židé ještě více usilovali Ježíše zabít, protože nejen znesvěcoval sobotu, ale dokonce nazýval Boha vlastním Otcem, a tak se mu stavěl naroveň.
- Jan 10,33 Židé mu odpověděli: „Nechceme tě kamenovat pro dobrý skutek, ale pro rouhání: jsi člověk a tvrdíš, že jsi Bůh.“
- Jan 19, 7 Židé mu odpověděli: „My máme zákon a podle toho zákona musí zemřít, protože se vydával za syna Božího.“
- Jan 19, 12 Od té chvíle ho Pilát usiloval propustit. Ale Židé křičeli: „Jestliže ho propustíš, nejsi přítel císařův. Každý, kdo se vydává za krále, je proti císaři.“

Skutky apoštolů

- Skutky apoštolů 6, 9 Tu proti němu vystoupili někteří židé, patřící k synagóze, zvané synagóga propuštěnců, a k synagóze Kyrénských a Alexandrijských, a společně se židy z Kilikie a z Asie se začali se Štěpánem přít.
- Skutky apoštolů 9, 23 Po nějaké době se židé uradili, že Saula zabijí,
- Sk 14,5 Pohané i židé se svými představiteli se chystali apoštolu ztýrat a ukamenovat.
- Skutky apoštolů 18, 12 Když byl Gallio místodržitelem v Achaji, vystoupili Židé společně proti Pavlovi, přivedli ho na soud
- Skutky apoštolů 18, 6 Židé se však proti Pavlovi postavili a rouhali se. Proto setřásl prach ze svého roucha a řekl: „Vy sami jste odpovědni za svou záhubu. Já jsem vůči vám bez viny a od této chvíle se obrátím k pohanům.“
- Skutky apoštolů 23, 12 Když nastal den, židé se spolčili a zapřísáhli, že nebudou jíst ani pít, dokud Pavla nezabijí.

Pavel

- Galatským 2, 14 Když jsem však viděl, že nejdou přímo za pravdou evangelia, řekl jsem Petrovi přede všemi: „Jestliže ty, který jsi Žid, nedodržuješ mezi námi židovský zákon, jak to, že nutíš pohany, aby ho dodržovali?“
- Galatským 3, 28 Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši.
- Římanům 2, 27 Ten, kdo není obřezán, ale plní zákon, bude soudcem nad tebou, který s celou svou literou zákona a obřezaností zákon přestupuješ.
- Římanům 3, 29 Je snad Bůh toliko Bohem židů? Což není též Bohem pohanů? Zajisté i pohanů!
- Římanům 4, 13 Zaslíbení, že dostane svět za dědictví, nebylo dáno Abrahamovi a jeho potomstvu na základě zákona, nýbrž na základě spravedlnosti z víry.
- 1. Tesalonickým 2:14 Nesete podobný úděl jako církve Boží v Kristu Ježíši, které jsou v Judsku. Vytrpěli jste stejné věci od svých vlastních krajanů jako církve v Judsku od židů.
- 15 Ti zabili i Pána Ježíše a proroky a také nás pronásledovali; nelíbí se Bohu a jsou v nepřátelství se všemi lidmi

Patristika

- Rozmluva sv. Justina s Tryfonem
http://fatym.com/taf/knihy/patrol/p_just_dialtr.htm
- Ignác z Antiochie (+ 107, 71–72 let)
http://fatym.com/taf/knihy/patrol/p_igmagn.htm
- 80-120 List Barnabášův
<http://revue.theofil.cz/revue-clanek.php?clanek=2138>

Židé a křesťané

- **Epifanius ze Salamíny (cca 310-403): Panarion (Lékárnička)**
- **Část 18. Epifanius proti Nazarejcům:**
- 1:4 „A tak i když to byli Židé, kteří zachovávali všechny židovské svátosti, nenabízeli oběti ani nejedli maso, v jejich očích bylo nezákonné jíst maso nebo obětovat ho. Tvrdili, že tyto knihy jsou padělky a že žádná z těchto zvyklostí nebyla zavedena otci.“
- **Část 30. Epifanius proti Ebionitům:**
- 2:2 „V první řadě řekl (Ebion), že Kristus byl počat pohlavním stykem a semenem člověka, Josefa - už jsem řekl, že souhlasil s ostatními ve všem, s tímto jediným rozdílem, s jeho dodržováním zákonů judaismu, sobotou, obřízkou a všemi ostatními židovskými a samaritánskými příkazy.“
- **Talmud Bavli, Berakhot 28b-29a:** „RABBAN GAMALIEL ŘÍKÁ: KAŽDÝ DEN BY MUŽ MĚL ŘÍCI AMIDU.,,R. LEVI ŘEKL: Požehnání týkající se Minim bylo zavedeno v Javné... Naši rabíni učili: Šimeon ha-Pakuli uspořádal osmnáct požehnání v pořadí před Rabbanem Gamalielelem v Javné. Řekl Rabban Gamaliel mudrcům: Je tu někdo, kdo může složit Birkat haMinim?" Samuel, ten malý, vstal a složil je.“
- **Amida 12.**
„Pro minim neexistuje žádná naděje, všichni budou brzy ztraceni, všichni Tví nepřátelé budou náhle zničeni. Zlikviduj je v náš den. Blahoslavený, Pane, který ničíš protivníky své.“
- **Órigenés (+ 253 Týros): Contra Celsum, III, 1:** „(Celsus) Má názor, že stíhání Židů a křesťanů není nic důležitého neboť obě skupiny věří, že Boží Duch předpověděl, že má přijít Spasitel lidské rasy, ale ještě se nedohodli na tom, zda ona osoba vlastně přišla nebo ne...“

Křesťané o Židech

1. Židé jsou vinni ukřižováním Ježíše - jako takoví jsou vinni za jeho vraždu.
2. Soužení židovského lidu v dějinách je Božím trestem za zabití Ježíše.
3. Ježíš původně kázal pouze Židům, ale když ho odmítli, kázal pohanům.
4. Děti Izraele byly původně Božím vyvoleným lidem na základě staré smlouvy, ale odmítnutím Ježíše přišli o svou vyvolenost - a nyní, díky nové smlouvě (nebo „zákonu“), křesťané nahradili Židy jako vyvolený Boží lid, církev se stala „Božím lidem“.
5. Židovská Bible („Starý“ zákon) opakovaně zobrazuje tvrdohlavost židovského lidu a jejich neloajlnost vůči Bohu.
6. Židovská Bible obsahuje mnoho předpovědí o Ježíšově příchodu jako Mesiáše (nebo „Krista“), ale Židé pravý smysl Bible odmítají.
7. V době Ježíšovy služby judaismus přestal být živou vírou.
8. Židovské micvot jsou restriktivní a zatěžující legalismus.
9. Křesťanství zdůrazňuje lásku, zatímco judaismus stojí na spravedlnosti a Božím hněvu.
10. Farizeové (předchůdci „rabínů“) - náboženské autority jeho doby, odporovali Ježíšovi, známi jsou jako pokrytci.